

ΜΑΘΗΜΑ 41
ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΕ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΝ, ΟΧΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΙΛΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κούριος και ο Φαβρίκιος, αρχαιότατοι άνδρες, και οι Οράτιοι, πιο αρχαίοι από αυτούς, συνομιλούσαν με τους συγχρόνους τους καθαρά και με διαύγεια· δεν χρησιμοποιούσαν τη γλώσσα των Σικανών ή των Πελασγών, που λέγεται πως πρώτοι κατοίκησαν την Ιταλία, αλλά (τη γλώσσα) της εποχής τους. Εσύ όμως χρησιμοποιείς λόγο απαρχαιωμένο πια (ή: που έχει πέσει σε αχρηστία πια) εδώ και πολλά χρόνια, σαν να μιλούσες τώρα με τη μάνα του Ευάνδρου, επειδή θέλεις κανείς να μην ξέρει και να μην καταλαβαίνει τι λες. Γιατί, ανόητε άνθρωπε, δεν σωπαίνεις, για να πετύχεις αυτό που θέλεις; Αλλά λες πως σου αρέσει η αρχαιότητα, γιατί είναι τιμημένη και καλή και σεμνή. Έτσι λοιπόν να ζεις, όπως οι αρχαίοι άνδρες, αλλά να μιλάς έτσι, όπως οι άνδρες της εποχής μας· και να' χεις πάντα στη μνήμη και στην καρδιά σου αυτό που γράφτηκε από τον Γάιο Καίσαρα: «Σαν τον σκόπελο, έτσι να αποφεύγεις τη λέξη την ασυνήθιστη και την πρωτάκουστη».

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ		
Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ	Γ΄ ΚΛΙΣΗ
Italia, -ae Θ	Curius, -ii/-i A	aetas, -atis Θ
memoria, -ae Θ	Fabricius, -ii/-i A	mater, -tris Θ
	vir, -i A	sermo, -onis A
	Horatii, -orum A	homo, -inis A
	Sicani, -orum A	antiquitas, -atis Θ
	Pelasgi, -orum A	honestas, -atis Θ
	verbum, -i O	pectus, -oris O
	Evander, -ndri A	Caesar, -aris A
	annus, -i A	
	scopulus, -i A	

ΕΠΙΘΕΤΑ
Β΄ ΚΛΙΣΗ
antiquus, -a, -um
primus, -a, -um
multi, -ae, -a
ineptus, -a, -um
honestus, -a, -um
bonus, -a, -um
modestus, -a, -um
inauditus, -a, -um
planus, -a, -um
dilucidus, -a, -um
Γ΄ ΚΛΙΣΗ
insolens

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΙΔΟΣ
Hic, haec, hoc	Δεικτική
Suus, -a, -um	Κτητική, γ' πρόσωπο
Qui, quae, quod	Αναφορική
Tu	Προσωπική, β' πρόσωπο
Nemo	Αόριστη
Quis, quis, quid	Ερωτηματική
Noster, nostra, nostrum	Κτητική, α' πρόσωπο
Is, ea, id	Οριστική

ΡΗΜΑΤΑ	
Loquor, locutus sum, loqui (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	3
Colo, colui, cultum, colere	3
Dico, dixi, dictum, dicere	3
Utor, usus sum, uti (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	3
Obsolesco, obsolevi, obsoletum, obsolescere	3

Intellego, intellexi, intellectum, intellegere	3
Taceo, tacui, tacitum, tacere	2
Consequor, consecutus sum, consequi (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	3
Volo, volui, - , velle	
Placeo, placui, placitum, placere	2
Vivo, vixi, victum, vivere	3
Scribo, scripsi, scriptum, scribere	3
Habeo, habui, habitum, habere	2
Fugio, fugi, fugitum, fugere	3
Scio, scivi (scii), scitum, scire	4

qui primi coluisse Italiam dicuntur: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση ως προσδιοριστική στα Sicanorum και Pelasgorum. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει πραγματικό γεγονός, σε χρόνο ενεστώτα (dicuntur), γιατί αναφέρεται στο παρόν.

proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική παραβολική πρόταση, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το uteris). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο proinde quasi και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική πράξη ή κατάσταση. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (loquaris), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (uteris) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

quod neminem scire atque intellegere vis: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το uteris. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod και εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει πραγματική αιτία, αντικειμενικά αποδεκτή, σε χρόνο ενεστώτα και αναφέρεται στο παρόν.

quae dicas: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ως αντικείμενο των απαρεμφάτων scire και intellegere. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quae, γιατί είναι μερικής αγνοίας, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της δευτερεύουσας πρότασης. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (dicas), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (τα απαρέμφατα scire και intellegere, που με τη σειρά τους εξαρτώνται από το ρήμα vis) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

ut consequaris: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το taces. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο σκοπός στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (consequaris), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (taces) και αναφέρεται στο παρόν-μέλλον. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση.

quod vis: δευτερεύουσα επιθετική αναφορική πρόταση ως προσδιοριστική στο εννοούμενο id. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod και εκφέρεται με οριστική γιατί δηλώνει πραγματικό γεγονός, σε χρόνο ενεστώτα (vis), γιατί αναφέρεται στο παρόν.

quod honesta et bona et modesta sit: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *dicis*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (*sit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*dicis*) μέσω του απαρεμφάτου *placere* και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

ut viri antiqui (vivebant): δευτερεύουσα επιρρηματική απλή παραβολική πρόταση, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το *vive*). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *ut*, γιατί η σύγκριση είναι σύγκριση τρόπου, προηγείται το τροπικό επίρρημα *sic*. Εκφέρεται με οριστική (ενν. *vivebant*), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα, σε χρόνο παρατατικό και αναφέρεται στο παρελθόν.

ut viri aetatis nostrae (loquuntur): δευτερεύουσα επιρρηματική απλή παραβολική πρόταση, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το *loquere*). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *ut*, γιατί η σύγκριση είναι σύγκριση τρόπου, προηγείται το τροπικό επίρρημα *sic*. Εκφέρεται με οριστική (ενν. *loquuntur*), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα, σε χρόνο ενεστώτα και αναφέρεται στο παρόν.

quod a C. Caesare scriptum est: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση, προσδιοριστική στο *id*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quod* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει πραγματικό γεγονός, σε χρόνο παρακείμενο (*scriptum est*), γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

tamquam scopulum = tamquam verbum insolens atque inauditum scopulus sit:

βραχυλογική φράση παραβολής, που ισοδυναμεί με δευτερεύουσα επιρρηματική παραβολική-υποθετική πρόταση ως β' όρος σύγκρισης. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *tamquam*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική, ενδεχόμενη πράξη, σε χρόνο ενεστώτα (*sit*), γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (*fugias*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

(sit): εννοούμενο ρήμα

verbum: υποκείμενο ρήματος

insolens/inauditum: επιθετικοί προσδιορισμοί στο *verbum*. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *atque*.

scopulus: κατηγορούμενο στο υποκείμενο *verbum*.

Ασκήσεις:

1. Να δοθούν οι τύποι που ζητούνται (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου κρίνεται απαραίτητο):

locuti sunt: απαρέμφατο μέλλοντα

coluisse: β' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού

utebantur: γ' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα

scire: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

vis: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα

taces: η γενική του γερονδίου

consequaris: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα

placere: γ' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου

scriptum est: απαρέμφατο μέλλοντα
fugias: β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

2. Να δοθούν οι τύποι που ζητούνται:

antiquissimi viri: η δοτική ενικού
his: η ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους
aetatis suae: η γενική πληθυντικού
matre: η γενική πληθυντικού
multis annis: η αιτιατική πληθυντικού
neminem: η γενική ενικού
homo inepte: η αφαιρετική πληθυντικού
tibi: η γενική πληθυντικού
pectore: η αιτιατική πληθυντικού
verbum insolens: η αφαιρετική ενικού

3. Να δοθούν οι άλλοι βαθμοί στους παρακάτω τύπους επιθέτων (διατηρώντας το γένος, την πτώση και τον αριθμό) και επιρρημάτων:

plane:
primi:
multis:
honesti:
bona:

4. **sic vive, sic loquere:** Να μετατραπούν οι προστακτικές σε εκφράσεις απαγόρευσης και με τους δύο γνωστούς τρόπους.

6. Στην παρακάτω πρόταση να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική:
Quod a C. Caesare scriptum est.